

# TÁNC ÉS DRÁMAISMERET

HELYI TANTERV

9. ÉVFOLYAM

## I. A tantárgyi program célja:

A tánc- és drámaismeret tanítása olyan komplex művészetpedagógiai munka, amelynek célja a kommunikáció, a kooperáció fejlesztése, az összetartozás érzésének erősítése a különböző művészeti tevékenységek – különösen a tánc és drámajátékos gyakorlatok – által.

A tánc és dráma kreatív folyamata a csoportos játékok együttes élménye révén segíti elő a tanulók alkotó és kapcsolatteremtő képességének kibontakozását; összpontosított, megtervezett munkára szoktatását; testi, térbeli biztonságának javulását; idő- és ritmusérzékének fejlődését. Hozzájárul mozgásuk harmóniájához és beszédük tisztaságához, szolgálja ön- és társismeretük gazdagodását. A tánc és dráma tantárgyként az érzékelés és a kommunikáció iskolája.

Célja a képességek fejlesztése: a fogékonyság, a fantázia, a koncentráció és a jó értelemben vett érzékenység fokozása, az észlelés finomságának, a kifejezés árnyaltságának fejlesztése, valamint az értékek iránti fogékonyság, a tolerancia és az együttműködés magas szintjének kialakítása.

Tehát a tantervi modul nem elméleti ismeretek tanítását helyezi a középpontba, hanem a drámajáték eszköztárának és a különböző színházi nyelvek elemeinek megtapasztalását a tanulók tevékenységén keresztül. Ez természetesen nem az elméleti ismeretek figyelmen kívül hagyását jelenti; mindössze arról van szó, hogy az elmélet a gyakorlati tevékenység eredményeképpen, az így szerzett tapasztalatokból leszűrve jelenik meg.

A tánc- és drámaismeret mint tantárgy, tevékenységközpontú.

A tevékenységet követő elemző beszélgetések a fogalmi ismeretek bővítésével járnak, de nem valósulhatnak meg anélkül, hogy a tanulók megszerzett tudásukat, alakulóban lévő véleményüket, felvetődő kérdéseiket cselekvésbe ne emelnék. Az egyes drámai és színházi konvenciók megismerése és használata ezért tanár és tanuló számára egyaránt azzal a haszonnal is jár, hogy a nehezen megfogalmazható (vagy épp formálódó) gondolatok és érzelmek kifejezésére, illetve a meglévő ismeretek gyakorlati ellenőrzésére teremt lehetőséget.

Ezt a tevékenységközpontú szemléletet tükrözi a tantervben követett szóhasználat is: gyakran szerepel együtt a *játék* és a *munka* szó. Ezek együttes szerepeltetése reményeink szerint megerősíti azt a törekvésünket, hogy bár a különböző területeken folyó művészeti tevékenységet szigorú szakmai folyamatok vezérlik, az órákon való részvétel a tanulók számára minden esetben örömet és szellemi izgalmat jelentsen.

A tánc- és drámaismeret lehetőséget nyújt:

- a tanulók képesség és adottság szerinti differenciált foglalkoztatására;
- a drámajátékban, a táncban fellelhető öröm és szabadságélmény megtapasztalására;

- a művészi kommunikációs forma megtapasztalására;
- valós emberi szituációk, illetve fiktív történések különböző színházi formákban való megjelenítésére;
- arra, hogy a tanulók a tanterv más területein elsajátított ismereteiket, készségeiket a játékban is alkalmazni tudják;
- arra, hogy a tanulók egyénileg és csoportosan előadást tervezhessenek, létrehozassanak, illetve a létrejött előadást bemutathassák;
- minél több élő és felvett színházi, tánc- és mozgásszínházi, bábszínházi előadás – köztük társaik által készített produkciók – megtekintésére.

## II. Fejlesztési követelmények:

### 1. A csoportos játékhoz és a megjelenítéshez szükséges képességek, készségek

Fejlesztő és szinten tartó beszédes játékok.

Koncentrációs és lazítógyakorlatok.

Ön- és társismereti játékok.

Tánc- és mozgásszínházi technikák páros gyakorlatainak alapjai.

### 2. Rögtönzési és együttműködési képesség

Improvizáció a tanár által megadott témára, a tanulók által közösen kidolgozott történetváz alapján.

Improvizáció a megismert kifejezési formák összefűzésével.

Improvizáció a megismert színházi stílusok elemeinek alkalmazásával.

Spontán és előkészített mozgásos improvizáció adott zenére vagy téma alapján.

Mozgásos improvizáció tánc-, illetve mozgásszínházi technikák alkalmazásával.

Mozgássor tervezése

### 3. Ismeretszerzési, tanulási és problémamegoldó képesség, kifejezőkészség

*A dráma és a színház formanyelvének tanulmányozása*

Drámai kifejezési formák összefűzése, egymásra építése a kívánt tartalom kifejezése érdekében.

A feszültség, a fókusz, a keret, a kontraszt, a szimbólum fogalmának ismerete és alkalmazása egyeztetéskor és a saját játékokat értékelő megbeszélés során.

Színházi műfajok és stílusok tanulmányozása: a történeti műfajok és napjaink színházi műfajai; az egyes színházi stílusok jellemző jegyeinek felismerése látott és alkalmazása saját részvétellel zajló színjátékokban, drámamunkában

#### *Történetek feldolgozása komplex drámaórák keretében*

Történetszerkesztés és történetmegjelenítés különböző színházi, drámai, illetve tánc- és mozgásszínházi formák alkalmazásával. Színház- és drámatörténeti események, alakok, korszakok feltáró feldolgozása történetépítéssel, komplex drámaórák segítségével.

#### **4. Megismerő- és befogadóképesség**

A színészi munka alapszintű elemzése.

Előadáselemzés. Különböző színházi irányzatokhoz tartozó színházi előadások megtekintése. A látott előadások értelmező bemutatása.

Napjaink világszínházi törekvései.

Napjaink mozgásművészete.

#### **III. Óraszám**

	9. évfolyam
Heti óraszám	1
Éves óraszám	37

#### **IV. Tananyag - egy lehetséges haladási terv**

	<b>Tematika</b>	<b>Készségek, képességek</b>	<b>Tartalmak</b>
I. BEVEZETÉS	Mit takar az óra címe?		
II. CSOPORTFEJLESZTÉS	Az együttműködés, az egymásra hangolódás játéka	<i>A csoportos játékhoz és a megjelenítéshez szükséges képességek, készségek</i>	Fejlesztő és szinten tartó beszédes játékok. Koncentrációs és lazítógyakorlatok. Ön- és társismereti játékok. Tánc- és mozgásszínházi technikák páros gyakorlatainak alapjai.
III. A TESTBESZÉD	Nonverbális jelzések	<i>Rögtönzési és</i>	Improvizáció a tanár által megadott

	tudatos elsajátítása Játékok a témához kapcsolódva: tükörjáték, „most mutasd meg”,	<i>együtműködési képesség</i>	témára, a tanulók által közösen kidolgozott történet-váz alapján. Improvizáció a megismert kifejezési formák összefűzésével. Improvizáció a megismert színházi stílusok elemeinek alkalmazásával. Spontán és előkészített mozgásos improvizáció adott zenére vagy téma alapján. Mozcásos improvizáció tánc-, illetve mozgásszínházi technikák alkalmazásával. Mozcásor tervezése.
IV. MEMÓRIAFEJLESZTŐ GYAKORLATOK	Mit kell tudni az emlékezetről? A rövid- és a hosszútávú- memória fejlesztése. Pl. Add tovább!	<i>A csoportos játékhoz és a megjelenítéshez szükséges képességek, készségek</i>	Fejlesztő és szinten tartó beszédes játékok. Koncentrációs és lazítógyakorlatok. Ön- és társismereti játékok. Tánc- és mozgás- színházi technikák páros gyakorlatainak alapjai.
V. KOMMUNIKÁCIÓS GYAKORLATOK	Drámajátékok	<i>Rögtönzési és együtműködési képesség</i>	Improvizáció a tanár által megadott témára, a tanulók által közösen kidolgozott történetváz alapján. Improvizáció a megismert kifejezési formák összefűzésével. Improvizáció a megismert színházi stílusok elemeinek alkalmazásával. Spontán és előkészített mozgásos improvizáció adott zenére vagy téma alapján. Mozcásos improvizáció tánc- , illetve mozgásszínházi technikák alkalmazásával. Mozcásor tervezése.
VI. BESZÉDTECHNIKAI GYAKORLATOK	Légzéstechnikai gyakorlatok, helyesejtés, nyelvtörők, egy		

	szabadon választott vers vagy prózarészlet előadása		
VII. SZÍNHÁZTÖRTÉNET	Ókor – Szophoklész: Antigoné Shakespeare színpada A francia klasszicista színház és Moliére A romantikus dráma A magyar színház születése és hőskora – Videónézés, A modern dráma születése – Ibsen, Csehov A mai színházi műfajok A XX. századi dráma	<b>Ismeretszerzési, tanulási és problémamegoldó képesség, kifejezőkészség</b> <i>A dráma és a színház formanyelvének tanulmányozása</i>	Drámai kifejezési formák összefűzése, egymásra építése a kívánt tartalom kifejezése érdekében. A feszültség, a fókusz, a keret, a kontraszt, a szimbólum fogalmának ismerete és alkalmazása egyeztetéskor és a saját játékokat értékelő megbeszélés során. Színházi műfajok és stílusok tanulmányozása: a történeti műfajok és napjaink színházi műfajai; az egyes színházi stílusok jellemző jegyeinek felismerése látott és alkalmazása saját részvétellel zajló színjátékokban, drámamunkában
VIII. EPIKUS, LÍRAI ÉS DRÁMAI MŰVEK, ILLETVE RÉSZLETEK TEMATIKUS FELDOLGOZÁSA	filozófiai kérdések az irodalomban és a hétköznapi életben	<b>Rögtönzési és együttműködési képesség</b>	Improvizáció a tanár által megadott témára, a tanulók által közösen kidolgozott történetváz alapján. Improvizáció a megismert kifejezési formák összefűzésével. Improvizáció a megismert színházi stílusok elemeinek alkalmazásával. Spontán és előkészített mozgásos improvizáció adott zenére vagy téma alapján. Mozgásos improvizáció tánc-, illetve mozgásszínházi technikák alkalmazásával. Mozgássor tervezése.
XIII. TANÉVZÁRÁS, ÉRTÉKELÉS			

*A továbbhaladás feltételei:*

Az összetett drámai konvenciók alkalmazása a csoportos improvizációkban. A legfontosabb színházi műfajok és stílusok ismerete, felismerése. A legfontosabb színházi és drámai fogalmak ismerete. Részvétel maszk készítésében és/vagy maszkos improvizációban. Részvétel legalább egy, a tanult mozgáselemekre épülő mozgásetűd létrehozásában.

## **VI. Az ellenőrzés, értékelés**

Tekintve, hogy a tantárgy alapvető munkaformája a csoportos, kreatív tevékenység, a csoport teljesítményének értékelésében bátran lehet támaszkodni a szöveges önértékelésre, a csoport értékelő megnyilatkozásaira.

A tanár alkalmazza a szöveges értékelést élıszóban, különös tekintettel arra, ha egy-egy mővészi kifejezőnyelvben a tanuló kiemelkedően teljesít, vagy jelentős mértékben fejlődik.

Az értékelés során figyelembe kell venni:

- a tárgyhoz kapcsolódó új ismeretek elsajátítását
- a tantárgyi szorgalmat
- tárgyformáló képesség fejlődését
- dramatikus képesség fejlődését
- mozgásos-táncos képesség fejlődését
- esztétikai érzékenységet, kritikai érzéket
- általános kreativitást

Az értékelés módja:

- Írásbeli dolgozat napi anyagból, 2-3 óra anyagából vagy témakör végén (teszt- és esszékérdések).
- Órai munka értékelése.
- A tanár által megadott témában kisbeszámoló készíthető könyvtári kutatómunka vagy olvasmány alapján.

## **VII. Tárgyi feltételek**

## **Eszközök**

Jól felszerelt, komplex művészeti szakterem a kívánatos. A szakteremben meg kell lenniük a különböző hangszereknek, a művészeti információközvetítő eszközöknek (televízió, video, írásvetítő, magnetofon, CD-lemezjátszó), egyik fala tükörborítású.

Különböző festékek, kartonlapok, textilanyagok.

Kb. 30 db laticel.

## **Tankönyvek, segédletek**

Budai Éva: „Színház az egész világ...” - Tanulási segédlet a színház- és drámatörténet tanulásához középiskolásoknak; Korona Kiadó, 1994

Debreczeni Tibor: Drámapedagógiai órák alsóban, felsőben és főiskolán; MDPT, Kecskemét, Tanítóképző Főiskola, 1994.

Kaposi László szerk.: Drámapedagógiai olvasókönyv; MDPT, Marczibányi, 1994.

Szentirmai László: Nevelés kézzel-lábbal; Nemzeti Tankönyvkiadó, Universitas, Budapest 1997.

Tolnai Mária: Dráma és nevelés; Korona Kiadó, 1994.

Tömöry Márta szerk.: Ember és láb (Bábszínházak, műhelyek, kísérletek); Múzsák Közművelődési Kiadó, Budapest, 1990

## **VIII. Személyi feltételek**

Magyar nyelv és irodalom szakos tanár: drámapedagógia szakirányú továbbképzés elvégzése ajánlott.